

HØRINGSSVAR FRA OSLOREGIONEN IPR

NY TILTAKSPLAN FOR OSLOFJORDEN

Behandlet i styremøte 25. september 2026

1. Innledning

Osloregionen interkommunalt politisk råd (IPR) takker Klima- og miljødepartementet (KLD) for invitasjonen til å gi høringssvar til ny tiltaksplan for Oslofjorden.

Osloregionen IPR er et strategisk samarbeid som består av 62 kommuner, inkludert Oslo kommune og medlemmer i alle østlandsfylker. Regionen har til sammen 2,2 millioner innbyggere. Kommunene i hovedstadsregionen har samlet seg som Norges største interkommunale politiske råd for å samarbeide om felles utfordringer og muligheter. Oslofjorden er et tema som Osloregionen IPR har jobbet med siden tiltaksplan for Oslofjorden kom i mars 2021. 61 av medlemskommunene er i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Representantskapet har vedtatt at Oslofjorden er en av tre politisk prioriterte saker.

Vi viser også til innspill til ny tiltaksplan i desember 2025, vedtatt i Osloregionens styre 8. desember 2025.

Innledningsvis vil Osloregionen IPR komme med merknad om høringsprosessen. Høringsperioder bør legges opp slik at kommunene og andre gis en reell mulighet til politisk behandling og medvirkning. Dette var i utgangspunktet dårlig ivaretatt i prosessen med Oslofjordplanen, særlig når forslaget ble lagt frem sent i juni. Det er imidlertid positivt at høringsfristen ble forlenget for å imøtekomme behovet for politisk behandling.

I vårt høringssvar vil vi innlede med overordnede kommentarer, deretter merknader til tiltaksplanens kapittel 5.8 om organisering av arbeidet, før merknader til innsatsområdene.

2. Sammendrag

Osloregionen IPR støtter hovedretningen i den nye tiltaksplanen for Oslofjorden og understreker behovet for en kraftfull og langsiktig innsats for å bedre miljøtilstanden i fjorden. Samtidig fremhever Osloregionen behovet for tydeligere prioriteringer, sterkere statlig ansvar og finansiering av tiltakene.

I høringssvaret peker Osloregionen IPR særlig på følgende:

- Det foreslås en mer helhetlig organisering av innsatsen, blant annet gjennom etablering av et eget statlig ledet «Oslofjord-program».
- Staten må ta et større økonomisk ansvar for gjennomføring av nødvendige investeringer, særlig innen avløpsrensing.
- Tiltakene i Oslofjordplanen bør prioriteres ut fra hva som gir størst miljøeffekt og ressurser må prioriteres ut fra kostnadseffektivitet.
- Forskning, innovasjon og næringsutvikling bør få en tydeligere plass i planen for å utvikle nye løsninger og styrke verdiskaping knyttet til arbeidet med Oslofjorden.
- Kommunikasjon og kunnskapsformidling må styrkes for å mobilisere innbyggere, næringsliv og frivillige aktører.
- Det er støtte til å begrense nedbygging av natur og strandsone. Osloregionen mener imidlertid at kommunalt selvstyre må respekteres. Osloregionen fraråder at overføring av kommunenes dispensasjonsmyndighet til statsforvalter utvikles til et generelt virkemiddel.
- Naturrestaurering må prioriteres høyere og omfatte hele nedbørsfeltet til Oslofjorden.

Samlet sett understreker Osloregionen IPR at målene for Oslofjorden bare kan nås gjennom et forpliktende samarbeid mellom stat, kommuner, næringsliv, forskningsmiljøer og sivilsamfunn, kombinert med tilstrekkelig finansiering og tydelig statlig ledelse.

3. Overordnede generelle kommentarer

Osloregionen støtter det overordnede målet for tiltaksplanen om at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, at viktige naturverdier skal restaureres, at et aktivt friluftsliv skal fremmes og at naturmangfoldet i fjorden skal ivaretas.

Det vises til Osloregionens innspill av 8. desember 2025. Flere av Osloregionens innspill er ivaretatt, blant annet knyttet til reduksjon av rapporteringsbyrde for kommunene og behov for kommunikasjon.

Vi gjentar vårt innspill fra desember 2025 om at Staten må ta et helhetlig, sektorovergripende ansvar og bidra til å skape større forståelse for felles løft for Oslofjorden og for vannkvaliteten i vann og vassdrag i hele nedbørsfeltet. Vi foreslår at det etableres et «Oslofjord-program», med finansiering og organisering etter

modell fra Mjøsaksjonen som inkluderer offentlig sektor stat/fylke/kommune), privat/næringsliv og frivilligheten. Dette er nærmere kommentert nedenfor.

Vi stiller oss bak innspillet fra partnerskapet Oppdrag: Fjorden Vår, som vi er en del av, om at den nye planen for Oslofjorden må legge til rette for bred samfunnsmobilisering ved å formalisere et tverrsektorielt organ eid og finansiert av offentlig, privat og frivillig sektor i fellesskap.

3.1. Tydeligere prioritering og målretting

Forslag til Oslofjordplan inneholder svært mange tiltak, samtidig som tilgjengelige ressurser er begrenset. Osloregionen mener at innsatsen bør konsentreres om tiltak som gir størst miljøeffekt og ressurser må prioriteres ut fra kostnadseffektivitet. Det bør legges større vekt på effekten av ulike tiltak fremfor å spre innsatsen over svært mange områder. Kommunalt avløp og jordbruk er viktige kilder for forurensing til fjorden. Samtidig understreker vi at industriutslipp også må omfattes og vurderes systematisk. Det er svært uheldig om industri får dispensasjoner fra staten, samtidig som kommuner får pålegg om milliardinvesteringer, som innbyggerne må betale gjennom avløpsgebyrene.

Osloregionen etterlyser konkrete, målbare størrelser og tidfestede mål. Det etterlyses tydeligere operasjonaliserbare målsettinger som gjør det mulig å måle framdrift og effekter.

3.2. Behov for satsing på forskning, innovasjon og teknologi, - og næringsutvikling

Forslaget til ny Oslofjordplan har ingen tydelige tiltak som fremmer FoU, innovasjon og næringsutvikling. Osloregionen mener at dette bør være fokus innenfor alle innsatsområder, med tanke på de omfattende tiltak og betydelige investeringer som må gjøres.

Det bør stimuleres til mer samarbeid mellom offentlig sektor, FoU-miljøer, næringsliv og sivilsamfunnet, og økt deltakelse i forskningsprogrammer, inkludert EU-programmer. Det bør vurderes virkemidler, støtteordninger på tvers av fagdepartementer og sektorer. For eksempel Forskningsrådet og Innovasjon Norge bør ha program som støtter opp om samarbeid om dette, samt mobilisering til deltakelse i EU-programmer.

Osloregionen viser til forskningsprogrammet Oppdrag Mjøsa som utvikler kunnskap som er svært relevant for Oslofjordarbeidet. Dette programmet og videre utvikling bør ses i sammenheng med tilsvarende satsinger for Oslofjorden.

Osloregionen etterlyser fokus på miljøtiltak som har potensiale for næringsutvikling/verdiskaping og arbeidsplasser, f.eks. innen fremtidens avløpssystemer, vannbehandling, landbruk, marin næringsutvikling, havbruk og nye teknologier som kan bidra til bedre miljøtilstand.

4. Merknader Organisering av arbeidet

4.1. *Helhetlig Oslofjordprogram etter modell fra Mjøsaksjonen*

Osloregionen IPR mener foreslåtte endringer i organisering av arbeidet er positivt, men etterlyser et større helhetlig grep. Det er behov for en tydeligere organisering av arbeidet og behov for koordinering og samarbeid mellom forvaltningsnivå og på tvers av sektormyndigheter. Vi henviser til vårt forslag fra desember 2025 om etablering av et Oslofjord-program etter modell fra Mjøsaksjonen, der staten tar et hovedansvar. De foreslåtte endringene i organisering kan struktureres som en del av et slikt Oslofjord-program.

Med henvisning til foreslåtte tiltak i kapittel 5.8., så støttes forslaget om etablering av en referansegruppe, med representanter fra utvalgte frivillige organisasjoner, næringsliv, innovasjon og forskning. Vi etterlyser et tydelig mandat for denne gruppen.

Det vises videre til tiltaket om å opprette en gruppe med sentrale ansvarlige myndigheter for å sikre gjennomføring av planens tiltak. Det er positivt med en slik gruppe. Vi ønsker samtidig å signalisere at det er ønskelig at Osloregionen IPR også deltar i denne gruppen, for å være en koordinator for videre formidling til kommunene i nedbørsfeltet.

Osloregionen er positive til at sammensetningen i Oslofjorderådet vurderes og utvides. Osloregionen IPR vil bistå i dette arbeidet i tråd med forslaget. Det er ønskelig at sekretariatet i Osloregionen IPR fortsatt er observatør i Oslofjorderådet.

4.2. *Kommunikasjon*

Osloregionen støtter tiltaket om å styrke kommunikasjon om Oslofjordarbeidet. Dette bør ha en bred innretning mot ulike målgrupper som barn og unge, ulike deler av befolkning, næringsliv osv. Her spiller besøkssentre og vitensentre i hele nedbørsfeltet en viktig rolle, sammen med andre organisasjoner. Det er avgjørende med kommunikasjon og kunnskapsutvikling for å mobilisere sivilsamfunnet til nødvendig innsats for Oslofjorden. Også her viser vi til forskningsprogrammet Oppdrag Mjøsa som har relevant erfaring og kunnskap om kommunikasjon og mobilisering av menneskene som bor rundt Mjøsa. Osloregionen IPR med 62 kommuner som medlemmer kan også være en samarbeidspartner i kommunikasjonsarbeidet. Kommunikasjonsarbeidet vil også ha en sentral plass i et foreslått «Oslofjordprogram»

4.3. Finansiering

Osloregionen har tidligere løftet behovet for at staten må ta et større ansvar når det gjelder finansiering. Regjeringen har innført tilskuddsordninger til kommunene, landbruket og til naturrestaurering som er åpen for alle interesserte. Det er viktig at tilskuddsordninger videreføres og styrkes.

Det bør legges til et tiltak i Oslofjordplanen som forplikter statlig finansiering på de ulike innsatsområdene. Finansiering er ytterligere omtalt under innsatsområdene nedenfor.

5. Merknader Innsatsområde 1: Redusere utslipp fra kommunalt avløp og annet avløp

Osloregionen støtter målet om bedre avløpsrensing og nødvendige tiltak for å redusere utslipp. Kommunene skal oppfylle gjeldende forurensningsregelverk.

5.1. Finansiering kommunale renseanlegg

Forslag til ny Oslofjordplan omtaler ikke de betydelige investeringene i renseanlegg som kommunene står overfor. Utfordringen for mange kommuner er investeringskostnader som i praksis skal finansieres fullt ut gjennom selvkost og kommunale gebyrer. Osloregionen mener derfor at det må etableres en statlig medfinansieringsordning for investeringene i nitrogenfjerning og andre ekstraordinære avløpstiltak som følger av den nasjonale Oslofjordsatsingen.

Det er behov for en finansieringsmodell for nødvendige investeringer i avløpstiltak, inkludert incentiver til samarbeid om regionale anlegg. Dette gjelder blant annet investeringer i renseanlegg, oppgradering av ledningsnett, reduksjon av fremmedvann, tiltak mot overløp og oppfølging av spredt avløp.

Dette vil avlaste kommunene og innbyggerne for store økninger i kommunale avgifter. Det bør vurderes å redusere merverdiavgiften for avløpstjenester til 0%.

Det bør også vurderes om staten kan bidra med en statlig låneordning og/eller gi garantier for de lånene som kommunene eller interkommunale selskap (IKS) må ta opp i forbindelse med etablering av nitrogenrensing. Bankene opererer med ulike nivåer i risikopåslag. Med garantier fra staten kan lånebetingelsene bli gunstigere, sett fra låntaker og gi store besparelser på rentekostnadene kommunene må betale.

Dagens tilskuddsordninger til planlegging og prosjektering av anlegg for nitrogenfjerning bør videreføres og styrkes.

5.2. Private avløpsanlegg

Forslag til ny Oslofjordplan legger opp til økt tilsyn og raskere oppgradering av mindre avløpsanlegg etter forurensningsforskriften kapittel 12 og 13. Osloregionen

støtter dette, men nødvendig oppgradering av private avløpsanlegg kan innebære betydelige kostnader for den enkelte husstand. Pålegg om oppgradering vil være krevende å gjennomføre overfor husholdninger med svak økonomi eller begrenset låneevne. For å lykkes med ønsket utskiftingstakt må det etableres en nasjonal støtte- eller finansieringsordning som spesielt treffer slike husholdninger.

6. Merknader Innsatsområde 2: Redusere avrenningen fra jordbruket

Osloregionen IPR mener det er viktig å styrke og målrette tilskudd til landbruket for å redusere avrenning fra landbruket. Erfaringer viser at dette gir effekt. Med klimaendringer (våtere og varmere vær) er det behov for realisme med hensyn til potensialet for å redusere nitrogenavrenningen fra jordbruket. I forhold til økte ambisjoner må ramme for tilskudd til landbruket vurderes. Vi viser også til det generelle innspillet nevnt over om behov for innovasjon og teknologiutvikling. Dette er også svært relevant for jordbruket.

7. Merknader Innsatsområde 3: Stanse nedbygging

Osloregionen IPR støtter behovet for god arealplanlegging og arbeide for å redusere nedbygging av natur og strandsonen. Osloregionen mener at kommunalt selvstyre må respekteres. Osloregionen fraråder at overføring av kommunenes dispensasjonsmyndighet til statsforvalter utvikles til et generelt virkemiddel. Det synes samtidig merkelig at fokuset rettes mot antall dispensasjoner istedenfor og ikke på faktisk nedbygging av natur.

Osloregionen IPR ser at det er behov for å styrke arbeidet med arealforvaltning og redusere nedbygging av natur og strandsonen og kan tilby å være et nettverk for dette, eventuelt om det etablerte strandsonenettverk også kan inkludere bærekraftig arealforvaltning i sitt arbeid.

8. Merknader Innsatsområde 4: Restaurering av naturverdier

Osloregionen IPR støtter mål under innsatsområdet om å betydelig øke restaurert areal i fjorden og fjordens nedbørsfelt innen 2030. Osloregionen mener innsatsen inkludert finansieringsordninger må styrkes, da naturrestaurering er kostnadskrevende. Vi understreker at naturrestaurering må gjelde hele nedbørsfeltet, da det for flere av de foreslåtte tiltakene kan være uklart om dette.

9. Merknader Innsatsområde 5: Redusere tilførsler av miljøgifter, forsøpling og plastforurensning

Osloregionen IPR støtter sterkere innsats mot miljøgifter, forsøpling og plastforurensning. Vi etterlyser en bredere tilnærming der utslipp fra industri og andre kilder må inngå systematisk. Vi støtter derfor tiltaket om å fortsette arbeidet med å

revidere tillatelser til forurensende industrivirksomhet, med krav om at virksomheten er iht. den beste tilgjengelige teknologien og at det tas hensyn til påvirkning på resipient.

Det er videre positivt med nye krav knyttet til sandfang, tiltak mot avrenning av mikroplast og dekkslitasje og håndtering av overvann som en viktig lokal kilde til forurensning. Osloregionen etterlyser sterkere innsats mot båtvrak og sjøudyktige fartøy, tapte fiskeredskaper, spøkelsesfiske og marin forsøpling.

10. Merknader Innsatsområde 6: Ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper

Osloregionen IPR støtter mål og tiltak for innsatsområde 6 – ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper.

11. Merknader Innsatsområde 7: Fremme et aktivt friluftsliv

Osloregionen IPR støtter mål og tiltak for innsatsområde 7: Fremme et aktivt friluftsliv. Osloregionen vil ta initiativ overfor kommuner, Oslofjorden friluftsråd og andre for erfaringsutveksling om besøksforvaltning som metode for å ivareta tilgjengelighet og attraktivitet til mye brukte friluftslivsområder, samtidig som naturverdier ivaretas.